

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

PROTOKOLL
2024-09-04
Handläggning i
parternas uteläsa

Aktbilaga 521
Mål nr M 1413-23

RÄTTEN

Rådmännen Thomas Blomgren och Anna Svedjevik (referent) samt de tekniska råden Camilla Wolf-Watz och Karin Söderström

PROTOKOLLFÖRARE

Referenten

Sökande

Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag, 556001-5835
Box 952
971 28 Luleå

Ombud: Advokaterna Maria Göransson och Jan Eriksson
Alrutz' Advokatbyrå AB
Kungsgatan 42
111 35 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken (9 kap. och 11 kap.) till fortsatt och utökad gruv- och förädlingsverksamhet, inklusive etablering av anläggning för utvinning av apatitkoncentrat och demonstrationsanläggning för direktreduktion av järnmalm med vätgas i Malmberget, Gällivare kommun samt ansökan om Natura 2000-tillstånd (7 kap. 28 § miljöbalken) och dispens enligt artskyddsförordningen (2007:845); nu fråga om kungörelse av ansökan m.m.

Efter genomgång av handlingar antecknas följande.

Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (nedan LKAB eller bolaget) lämnade i maj 2023 in en ansökan om tillstånd till mark- och miljödomstolen avseende fortsatt och utökad gruv- och förädlingsverksamhet m.m. i Malmberget. Bolaget ansökte även om tillstånd att anlägga en demonstrationsanläggning för direktreduktion av järnmalm med vätgas och ett apatitverk. Vidare har bolaget ansökt om s.k. Natura 2000-tillstånd. Prövningsavgift har betalats.

Bolaget framställde vid ingivande av ansökan önskemål om en tidsplan för målets handläggning som domstolen omedelbart meddelade inte var möjlig att upprätthålla. Domstolen har i juni 2023 dels förelagt bolaget om att komplettera ansökan, dels

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00		måndag – fredag 08:00–16:00
Organisationsnummer	202100-2742	E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se, Info om vår personuppgiftsbehandling: www.umeatingsratt.domstol.se		

bjudit in myndigheter till s.k. kompletteringsrunda, dvs. möjlighet att lämna synpunkter på behov av kompletteringar av ansökan. Myndigheterna ombads vidare att ange behov av tidsåtgång för att lämna sina synpunkter. Trafikverket, Sjöfartsverket, Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt, Bergsstaten, Luftfartsverket, Försvarmakten och Sametinget har avstått från att lämna synpunkter på kompletteringsbehov (aktbilaga 178-180 och 188-189, 200, 228 och 277).

Samtidigt som kompletteringsrundan pågick höll domstolen sammanträde för muntlig förberedelse i augusti 2023. Sammanträdet hade det huvudsakliga syftet att bolaget översiktligt skulle presentera och gå igenom ansökan för att effektivisera domstolens och myndigheternas granskning av om det förelåg behov av kompletteringar av ansökan. Sammanträdet har dokumenterats i protokoll (aktbilaga 246). Vid sammanträdet närvarade, utöver bolaget, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Gällivare kommun, Miljö, bygg- och räddningsnämnden i Gällivare kommun (nämnden), Länsstyrelsen i Norrbottens län (länsstyrelsen), Havs- och vattenmyndigheten och Sveriges geologiska undersökning. Samtliga har senare under handläggningen lämnat skriftliga synpunkter på kompletteringsbehov. Vidare har Statens geotekniska institut och SMHI har lämnat skriftliga synpunkter på kompletteringsbehov.

Eventuella kompletteringsönskemål från länsstyrelsen skulle enligt föreläggande meddelas domstolen senast den 15 december 2023 och övriga myndigheter skulle enligt ursprungligt föreläggande inkomma med besked senast den 2 oktober 2023. Med anledning av att bolagets komplettering hösten 2023 inkom en vecka senare än vad som hade planerats i målet (14 september i stället för 8 september, jfr aktbilaga 248), försköts tidpunkten för när vissa myndigheter kunde lämna sina synpunkter på kompletteringsbehov med cirka tre veckor, till den 20 oktober respektive 27 oktober 2023 (jfr aktbilaga 249-250 och 268-271). Domstolen har i samband med att myndigheter lämnade synpunkter på kompletteringsbehov även haft kontakt med ett flertal av myndigheterna för att erhålla ytterligare förtydliganden av kompletteringsönskemålen. Naturvårdsverket har i samband med sitt kompletteringsyttrande vidare

upplyst domstolen om att Naturvårdsverket har underrättat regeringen om tillståndsansökan i enlighet med 17 kap. 5 § första stycket miljöbalken (aktbilaga 289).

När det gäller tidpunkten för bolagets komplettering efter den s.k. kompletteringsrundan har tidsplanen för detta successivt förskjutits under målets handläggning (jfr aktbilaga 371 och 437). Bolaget har i april 2024 justerat yrkanden och frånfallit tidigare yrkande om s.k. byggnadsdom. Bolaget inkom slutligen med komplettering och uppdatering av ansökan den 6 maj 2024.

Domstolen har i juni 2024 hållit ytterligare en muntlig förberedelse. Syftet med förberedelsen var att reda ut om det kvarstod behov av kompletteringar av ansökan (aktbilaga 438, s. 1). Det framkom redan vid sammanträdet att det fanns behov av kompletteringar för att ansökan skulle kunna kungöras. Vid sammanträdet avhandlades även frågan om en översiktlig tidsplan för målets fortsatta handläggning, varvid det angavs att målet preliminärt skulle kungöras under vecka 37 och att muntlig förberedelse samt syn utom huvudförhandling skulle hållas under v. 41 (protokoll aktbilaga 467).

Mark- och miljödomstolen har i beslut den 27 juni 2024 avslagit yrkanden om att förordna sakkunniga avseende boendemiljö respektive fiskhälsa. Mark- och miljödomstolen angav vidare i beslutet att domstolen avser att återkomma till frågan om det ska förordnas en sakkunnig för granskning och bedömning av deformationsprognoser efter att bolaget har kompletterat ansökan. Domstolen har samma dag förordnat sakkunnig avseende frågor om dammsäkerhet (aktbilaga 488). Utlåtande från förordnad dammsäkerhetssakkunnig förväntas inkomma till domstolen senast den 31 oktober 2024.

Domstolen har den 27 juni 2024 förelagt bolaget att komplettera ansökan, såväl kompletteringar som bedömdes nödvändiga för att ansökan skulle kunna kungöras och kompletteringar som kunde ske efter att ansökan kungjorts (aktbilaga 486). I föreläggandet har domstolen informerat bolaget om att den översiktliga tidsplanen som diskuterats vid sammanträdet, och som byggde på att bolaget skulle lämna kompletteringar under augusti 2024, framstod som förhållandevis snäv och att det

fanns behov av en mer justerad och detaljerad tidsplan för målets handläggning, särskilt beträffande målets handläggning under våren 2025. Vidare informerade domstolen om ifall kompletteringar från bolaget skulle inkomma till domstolen senare än den 5 augusti 2024 kunde det komma att medföra förskjutningar av tidsplanen, särskilt möjligheten att hinna kungöra ansökan och kallelse för att kunna hålla syn i oktober 2024 (v. 41).

Bolaget har den 5-6 augusti 2024 inkommit med vissa av domstolens begärda kompletteringar och meddelat att ytterligare kompletteringar skulle ske den 30 augusti 2024, den 25 oktober 2024 samt den 11 november 2024. Mark- och miljödomstolen har den 22 augusti 2024 meddelat bolaget att ansökan inte hade kompletterats fullt i enlighet med domstolens begäran och domstolen begärde ytterligare kompletteringar till den 30 augusti 2024. Domstolen upplyste samtidigt bolaget om att det inte framstod som realistisk att skriftväxlingen i målet, efter en kungörelse, skulle kunna avslutas i sådan tid att det är möjligt att hålla huvudförhandling våren 2025. Detta utifrån att tidpunkten för bolagets kompletteringar successivt förskjutits vid flera tillfällen sedan ansökan kom in i maj 2023 (aktbilaga 509).

I samband med bolagets komplettering den 5 augusti 2024 lämnade bolaget även förslag till sammanträdesordning som innehåller förslag på vilka frågor som kan behandlas vid en muntlig förberedelse och vilka platser som är lämpliga att besöka vid syn samt uppskattad tidsåtgång (aktbilaga 500). Bolaget har vidare yttrat sig i frågan om förordnande av eventuell en sakkunnig för granskning och bedömning av deformationsprognoser (aktbilaga 491, s. 12).

Bolaget har den 30 augusti 2024 inkommit med ytterligare kompletteringar av ansökan och vissa förtydliganden rörande bolagets förslag till planering av sammanträde och syn. Vidare har bolaget uppgett att ytterligare kompletteringar kommer ske även den 20 september 2024 med anledning av de krav domstolen ställde den 22 augusti 2024 (aktbilaga 512, s. 2).

Domstolen meddelar följande

BESLUT

LKAB:s ansökan ska kungöras. Kallelse ska samtidigt utfärdas till sammanträde för muntlig förberedelse och syn den 8-10 oktober 2024 i Malmberget, Gällivare kommun.

SKÄL FÖR BESLUTET

Mark- och miljödomstolen konstaterar att ansökningsunderlaget i målet är omfattande och att det, trots omfattande kompletteringar från bolagets sida, är ostridigt att det alltjämt krävs ytterligare kompletteringar av ansökan. Bolaget har åtagit sig att inkomma med dessa kompletteringar i september, oktober respektive november 2024. Vidare ska utlåtande från dammsäkerhetssakkunnig inkomma i oktober 2024.

Domstolen har övervägt om det finns anledning att bolaget ska se över underlaget för ansökan och särskilt miljökonsekvensbeskrivningen och uppdatera den samt rapporter utifrån de senaste kompletteringar som skett i målet. Domstolen bedömer att en hel del av de kompletteringar som ingivits efter det att miljökonsekvensbeskrivningen lämnades in hade kunnat arbetats in i miljökonsekvensbeskrivningen för bättre förståelse av beskrivningar och bedömningar i denna. Det är dock i nuläget inte fråga om några sådana väsentliga brister i miljökonsekvensbeskrivningen som föranleder krav på en uppdaterad sådan. Även om ytterligare kompletteringar ska ske löpande av bolaget under hösten 2024 anser domstolen att ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen nu är i sådant skick att den kan tas upp till prövning. En kungörelse hindrar inte heller att ytterligare kompletteringar eller justeringar sker av ansökan därefter, även om det som utgångspunkt inte är önskvärt. Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen ska därmed kungöras. Kungörelse ska utfärdas under nästa vecka. I kungörelsen ska anges närmare när och hur yttranden ska inges till domstolen. Motparter och övriga berörda samt allmänheten ska ges möjlighet att ta del av bolagets framtida kompletteringar innan yttrandetiden vid kungörelse löper ut.

När det gäller frågan om det ska förordnas en sakkunnig för granskning och bedömning av deformationsprognoser bör motparter och övriga berörda få möjlighet att yttra sig i frågan i samband med kungörelsen och innan domstolen tar ställning till frågan. Domstolen avser därför återkomma till frågan senare under skriftväxlingen.

Eftersom ansökningsunderlaget är omfattande anser domstolen att ett ytterligare sammanträde för muntlig förberedelse i kombination med en syn kan effektivisera målets handläggning, denna gång med delvis annat syfte än de tidigare muntliga förberedelserna. Kallelse ska därmed även utfärdas till sammanträde för muntlig förberedelse och syn den 8-10 oktober 2024. Domstolen bedömer att det kan underlätta för parter, remissinstanser och övriga berörda (som inte deltagit i kompletteringsrundan) att tillgodogöra sig ansökan och bedöma om de vill yttra sig i målet innan yttrandefristen för kungörelse löper ut. Det är vidare lämpligt att kombinera sammanträdet med en syn på plats för verksamheten beträffande de frågor som kan behandlas vid sammanträdet.

Bolagets förslag till sammanträdesordning för sammanträde och syn (aktbilaga 500) utgår bl.a. från en förhandlingstid som dag 1 omfattar kl. 08.15 till ca 17.00. Mark- och miljödomstolen anser att det är olämpligt att redan från början planera en sådan omfattande förhandlingstid eftersom det riskerar att minska parternas möjlighet att tillgodogöra sig sammanträdet innehåll. Det innebär även att ingen reservtid avsatts för oförutsedda händelser eller felaktigt beräknad tidsåtgång. Vidare kan domstolen konstatera att ytterligare platser i Malmberget bör besökas vid synen utöver vad bolaget föreslagit, något som beräknas ta ytterligare tid i anspråk. För att sammanträde och syn den 8-10 oktober 2024 ska vara genomförbar behöver den därför begränsas till vissa utvalda frågor.

Med hänsyn till ovanstående ska sammanträdet och synen omfatta frågor som rör verksamhetens påverkan på boendemiljö samt samhälle och vatten, avfall samt efterbehandling och naturmiljö samt artskydd. När det gäller verksamhetens påverkan på andra frågor, exempelvis dammsäkerhet, rennäring samt luft och syn av platser med avseende på dessa frågor anser domstolen att ytterligare syn ska hållas senare under målets handläggning, antingen utom huvudförhandling våren 2025 eller

i anslutning till huvudförhandling. Domstolen avser att i samband med målets kungörelse lämna närmare besked om tidsplan för målets fortsatta handläggning. Huvudförhandling planeras i nuläget hållas hösten 2025.

Beslutet får överklagas endast i samband med överklagande av dom eller slutligt beslut i målet.

Anna Svedjevik

Protokollet uppvisat/TB, CW, KS